

CCF i sitkabevoksning fra 1930'erne med en underetage af selvforyngelse af sitka. (South Achray Forest).

ProSilva årsmøde 2016 i Skotland

Af Jan Østergaard og
Niels Peter Dalsgaard Jensen,
ProSilva Danmark

Skotsk skovbrug er domineret af sitka, der dyrkes uden tynding og med renafdrift.

Der er stigende interesse for skov med oprindelige arter, især skovfyr og birk, og skov med store, gamle træer.

Naturnær skovdrift forsøges indført på beskyttede arealer.

Vedproduktionen falder pga. disse tiltag.

ProSilva Europa holdt årsmøde d. 22.-26. juni i Skotland. Der kunne deltage 2 fra hvert land, og der kom i alt 49. ProSilva arbejder officielt for at "fremme skovdrift baseret på naturlige processer".

Årsmødet indledtes med den formelle generalforsamling som gennemførtes relativt uformelt. Særligt skal fremhæves at kredsen af medlemslande i Europa vokser (nye lande er Rumænien, Norge,

Spanien og Slovakiet).

Der er flere henvendelser fra lande uden for Europa, og det store spørgsmål er om ProSilva Europa skal blive til ProSilva World. Vi tror, at dyrkningsbetingelserne og træarterne vil være så forskellige at erfaringsudveksling ikke giver mening.

Næste årsmøde vil blive afholdt i Rumænien, hvor de mest anvendte træarter er sammenfaldne med de i Danmark anvendte – bøg og rødgran.

Fugle i naturnær skov

I forbindelse med årsmødet var der et foredrag om fugle og CCF – Continuous Cover Forestry (direkte oversat ”skovbrug med vedvarende skovdække”).

Konklusionerne var at CCF har større populationer og flere arter af skovfugle sammenlignet med renafdriftssystemet. De fuglearter der er knyttet til busklaget har større populationer på renafdrifterne i de første år efter gentilplantning, hvor nykulturen har karakter af busklag.

Resultaterne er i sig selv ikke så overraskende. Fleretagerede blandingsbevoksninger må alt andet lige indeholde flere levesteder end en monokultur.

Hjemmehørende arter

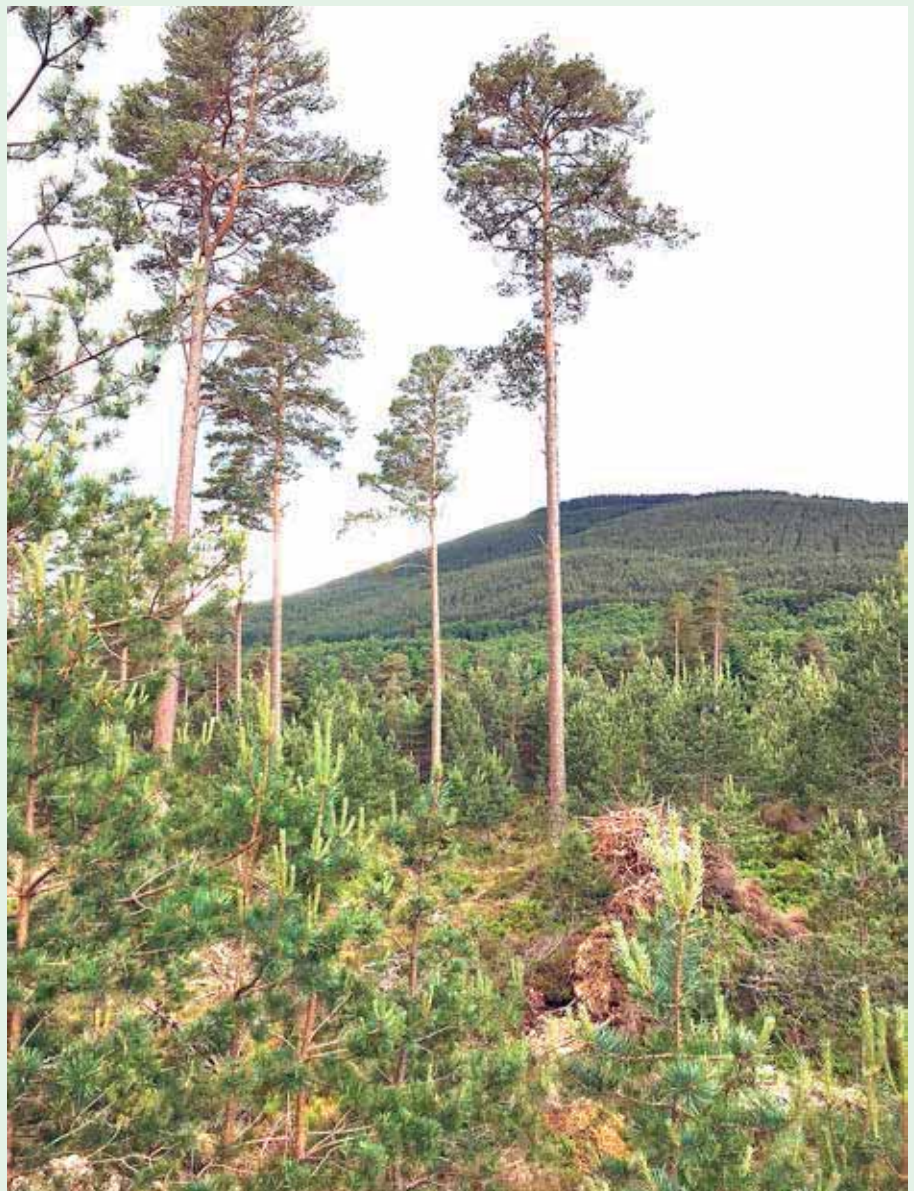
Årsmødet omfattede besøg på 1 privat skovdistrikt og 4 statsskovdistrikter. Britisk skovbrug har gennemgået den samme udvikling som dansk skovbrug med en meget lav skovprocent i slutningen af 1700 tallet til 13% i dag (over 18% i Skotland).

Gentilplantningen er i Skotland næsten udelukkende sket med sitka, der dyrkes i renbestand og i tyndingsfri drift. Der er kun få naturlige hjemmehørende nåletræarter i Skotland (skovfyr, taks og enebær); de har en sparsom udbredelse og har en meget mindre produktion end sitka.

Der er et udtalt ønske om at sikre større udbredelse af de hjemmehørende træarter som skovfyr, birk, eg, bævreasp, røn og el. Der afdrives derfor store arealer med sitka som enten efterlades til naturforyngelse af birk, eller de gentilplantes med skovfyr og enkelte løvtræer med islæt af selvforyngelse af sitka.

Store renafdrifter

Skotsk skovbrug er i en meget låst situation pga. kæmpe områder med ensaldrende tilplantninger med sitka i tyndingsfri drift på meget vindeksponerede arealer. Den tyn-

Selvforryngelse af skovfyr og birk under overstandere af oprindelig skovfyr fra 1862, skærmmstillet i 2013 i kogleår. Målet er skovfyr med islæt af birk. (Loch Vaa Forest).

dingsfrie drift har ikke altid været et aktivt valg, men har skyldtes manglende adgangsveje til bevoksningerne, da gentilplantningerne er lavet uden veje og spor.

Eneste mulighed er for hovedparten af arealerne renafdrift i stor skala (300 ha i en afdrift anses ikke som et problem) og genkultivering. Alle forsøg på at åbne de utyndede bevoksninger op er endt i massive stormfald.

Arealer som benyttes intensivt af publikum gentilplantes med skovfyr og løvtræarter, hvorimod arealer længere inde i landet og oppe i

terrænet gentilplantes med sitka suppleret med lærk.

Kun lidt naturnær skov

Klimaforandringerne mærkes med kraftigere og hyppigere storme. Selv de utyndede sitkabevoksninger bliver skadede, og alle eksponerede rande i forbindelse med renafdrifterne bliver hårdt skadet af vinden. Store nedbørsmængder gavner bestemt ikke stabiliteten og fremkommeligheden på arealerne som ikke ligefrem er domineret af fladt terræn.

CCF systemet benyttes derfor kun på beskyttede lokaliteter og i

bevoksninger, hvor der er gennemført rettidige tyndingsindgreb. Ofte er det samtidigt arealer, som ligger i områder med stort publikumsbenyttelse.

Det er svært at udføre tyndinger i bevoksningerne. Skovning af de store gamle overstandere ødelægger publikums visuelle indtryk af den fleretagerede struktur som er æstetisk meget flot. Desuden er skovningsaktivitet i publikumsområder en følsom sag.

Dette medfører at der opstår bevoksninger med meget gamle og store træer som nærmest bliver til et museum frem for et dynamisk skovdriftssystem. Måske vil løsningen være at hugge bevoksningerne differentieret, så æstetikken bevares i nogle områder, mens næste generation kan komme til i andre områder.

Hvor det er muligt er det vigtigt at publikum bliver informeret om at CCF systemet ikke er statisk natur, men et naturnært skovdriftssystem som også har produktion som målsætning.

Der findes kun ganske begrænsede områder med den oprindelige skovfyr. På disse lokaliteter udvides arealet med skovfyr ved at fælde al sitka og overlade arealerne til tilgroning med skovfyr og birk. Selvforyngelse af sitka fjernes.

Produktionen falder

Mange af disse konverteringstiltag reducerer den årlige vedmasseproduktion i Skotland dramatisk, og det giver bekymrede miner i træindustrien som er afhængig af konstante leverancer af sitkatømmer. Der ofres meget på det alter som kræver en tilbagevending til hjemmehørende træarter.

I en tid hvor nye svampesydomme truer skovfyrren og hvor klimaforandringer ændrer vækstvilkårene, så kan denne store konverteringsplan vise sig at være lige så risikofyldt som sitka i renbestand. Udefra set var det oplagt at supplere skovfyrren med andre mere vækstkræftige og robuste nåletræsarter, også selv om de ikke er hjemmehørende.

Ønske om store træer

I mange af deltagerlandene indgår store dimensioner som en del af CCF systemet. Målet er store dimensioner af høj kvalitet.

Men i Skotland kan savværkerne ikke bruge store dimensioner af

Overalt er ørnebregner et stort problem efter renafdrift eller skærmstilling.

Ældre selvforyngelse af skovfyr og birk under overstandere af skovfyr fra 1862. Målet er skovfyr med islæt af birk. Suppleringsplantning med vækstkræftigere træarter ønskes ikke. (Loch Vaa Forest).

sitka. Derfor bliver sitka - i modsætning til douglas - ikke mere værdifuld af at opnå en stor dimension. Diskussionen er så om det er savværkerne der skal indrette sig efter skovbrugets lyst til at producere store dimensioner, eller om CCF systemet skal forkorte omdriften.

Så længe sitka står for vedproduktionen må CCF systemet indrette sig efter omsætningen for så vidt

angår hovedmængden af tømmeret. Så kan enkelte store træer overleve som biodiversitetstræer eller æstetiske træer.

Fleretageret skov

CCF er i sin vorden i Skotland, hvor renafdriftssystemet er dybt forankret i skovbruget. Hovedparten af skovarealerne ligger højt i terrænet stærkt påvirket af vind, nedbør,

*Sitka drives i regelen uden tynding.
Her er stående vedmasse 790 m³
(Ben A'an, Trossachs Forest District).*

ørnebregner og alt for store vildtbestande, og derfor er der på kort sigt små muligheder for at etablere stabile toetagerede bevoksninger.

Hvis sitkaarealerne blev genkultiveret med flere stabile træarter samtidig med at vildtbestandene blev reduceret til et acceptabelt niveau vil mulighederne måske opstå i løbet af de næste to trægenerationer.

Den menneskelige modstand iblandt forstfolkene imod en omstilling må også tages i betragtning. En skovfoged passer typisk 15.000 ha skov, så valget af renafdrift i stor skala er det naturlige valg for en presset skovfoged.

I den sammenhæng blev der diskussion om udvisning af tyndingstræer forud for maskinskovningen. Især franske deltagere med løvskove med meget store værdifulde løvtrækævler som produktionsmål, havde meget svært ved at forstå at skotterne overhovedet kunne forestille sig at slippe en ikke-forstudannet maskinfører løs i en bevoksning uden forudgående udvisning.

Skal CCF systemet have en realistisk chance for at få en større udbredelse skal systemet være simpelt og tilpasset til at blive anvendt også i en presset hverdag.

Pro Silva

Pro Silva er grundlagt i 1989 og er en forening af europæiske skovbrugere der arbejder for "skovdrift baseret på naturlige processer".

Pro Silva har 23 medlemslande: Albanien, Østrig, Belgien, Bulgarien, Kroatien, Tjekkiet, Danmark, Estland, Finland, Frankrig, Tyskland, Storbritannien, Ungarn, Irland, Italien, Luxembourg, Holland, Norge, Polen, Portugal, Rumænien, Slovakiet, Slovenien, Spanien, Schweiz, USA.

Se mere på www.prosilvaeurope.org

Grønagergård Savværk

Sminge Møllevej 20

8883 Gjern

Tlf: 86 87 54 14

Paller til juletræer og pyntegrønt

Vi har mange års erfaring i
produktion og levering af paller til
juletræer og pyntegrønt.

Alle sidestængerne bliver
håndsorteret og trykprøvet

Vi fremstiller specialpaller:
Hollænderpaller, pyntegrønt-paller,
sæt for EUR-paller og halv-paller

Ved større mængder kan vi fremstille engangspaller efter kundens ønske.

RÅTRÆ KØBES - RING OG HØR NÆRMERE
www.groenagergaard.dk
www.idetræ.dk